

стимулює захисні реакції шкіри. За санітарними нормами не дозволяється тривалий час перебувати у зоні наміву чорного піску, бо ризик ураження радіоактивним опроміненням є завжди, особливо через дихальні шляхи.

Отже моніторинг заповідних територій м. Бердянська потрібно проводити систематично задля попередження та усунення екологічних проблем, які виявленні під час експедиційних виїздів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ПОВІТРЯ В НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ

(Гнатюк В.В., канд. біол. н., доцент; Петрова Т.І., студентка 4 курсу)
БДПУ, м. Бердянськ, Україна

За визначенням академічного словника української мови населеним пунктом є місце, заселене людьми. Це може бути місто, село чи селище. Характерною особливістю населеного пункту є сталість використання його території людьми для проживання. За даними офіційного веб-порталу Верховної Ради України на 1 січня 2016 року у нашій державі нараховується: міст – 460, селищ міського типу – 885, сільські населені пункти – 28385.

Зрозуміло, що екологічний стан повітря в населеному пункті буде змінюватися, залежно від кількості людей, які там проживають. Адже, для забезпечення більш комфортного життя, потрібні підприємства, що призводить до зниження якості повітря та збільшення концентрації отруйних, для людини, хімічних речовин. Але критерії оцінювання екологічного стану повітря населеного пункту, будь це місто, село чи селище, мають бути однакові.

Джерела забруднення атмосфери населеного пункту можна поділити на природні та антропогенні (штучні). До першої категорії відноситься космічний пил (який утворюється під час згорання метеоритів), ультрафіолет, пилові й піщані бурі, лісові пожежі, розкладання рештків живих організмів.

Друга більш широка категорія включає: 1) тепла енергетика (ТЕС) – 31% від загального забруднення атмосфери, ТЕС викидають в атмосферу газів, що містять оксиди сульфуру, нітрогену, карбону й металів, попіл; 2) автотранспорт – 22% (а в містах до 50%) від загального забруднення атмосфери, у вихлопних газах автотранспорту містяться близько 200 шкідливих компонентів; 3) чорна металургія – 16% всіх забруднень атмосфери, підприємства чорної металургії викидають газів, що містять оксиди карбону, сульфуру, нітрогену, багато пилу, кіптяви, сажі, важких металів (свинець, ртуть, мідь, нікель, цинк, хром); 4) кольорова металургія – 7%, її підприємства викидають запылені газів, що містять оксиди сульфуру та оксиди кольорових і важких металів; 5) Промисловість будівельних матеріалів – 14% усіх забруднень атмосфери, найнебезпечнішим є виробництво цементу, при якому в атмосферу викидається близько 3% продукції; 6) нафтопереробна промисловість – 6,3%, у її викидах містяться різні вуглеводні сполуки; 7) хімічна промисловість – 3,8%, забруднює атмосферу пилом, що містить органічні та неорганічні сполуки, різними газами; 8) авіатранспорт, у

**II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
(25-26 квітня 2018 р., м. Бердянськ)**

вихлопах якого міститься багато бензопірену, також літаки спалюють велику кількість кисню.

В Україні розроблено нормативи для майже 600 хімічних речовин, які забруднюють атмосферне повітря, Але ми розглянемо лише ті, які контролюються у більшості інших країн: пил, діоксид сірки, діоксид азоту, оксид вуглецю, бензопірен, формальдегід, свинець.

Відповідно до статті 40 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного добробуту населення» затверджена максимально разова граничнодопустима концентрація (ГДК) діоксиду азоту – 0,2 мг/м³.

В Україні розроблені нормативи для двох періодів усереднення: середньодобові за 24 години й 20 хвилин, але, на жаль, немає середньорічної концентрації, яка б регламентувалася державними стандартами.

За 24 години кількість цих речовин не повинна перевищувати встановлений показник (мг/м³). Пил (токсичний) - 0,15; діоксид сірки (токсичний) - 0,05; діоксид азоту (токсичний) - 0,04; оксид вуглецю (токсичний) - 3,0 (8 год.); бензопірен (канцерогенний) - 10-6; формальдегід (алергенний) - 0,003; свинець (нейротоксичний) - 0,0003.

В Україні проводиться моніторинг повітря щомісячно. Зокрема, на офіційних сайтах міських рад міст України можна знайти таблиці з даними про стан повітря, який, також порівнюється з даними за минулі роки. Наприклад, Кривий Ріг єдине місто у Дніпропетровській області, де впроваджена і функціонує автоматизована система моніторингу за станом атмосферного повітря та єдине місто в Україні де розпочато висвітлення в он-лайн режимі даних автоматизованих постів спостереження за станом атмосферного повітря.

Отже, населений пункт, через людську діяльність, дуже сильно впливає на екологічний стан повітря, що позначається на стані здоров'я місцевих жителів. До основних хімічних сполук, які регулюються у більшості країн світу, відносять: пил, діоксид сірки, діоксид азоту, оксид вуглецю, бензопірен, формальдегід, свинець. В Україні проводиться модернізація заходів спостереження за станом повітря в населених пунктах, але є ряд проблем. Моніторинг атмосферного повітря, здебільшого, відбувається лише у великих містах, тоді як про села та селища залишаються осторонь.

**МЕТЕОРОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИРОДНОГО 2017 РОКУ В
ЗАПОВІДНИКУ «РОЗТОЧЧЯ»**

(Гребельна В.О., м.н.с.)
Природний заповідник «Розточчя»
смт. Івано-Франкове, Україна

Природний 2017 рік розпочався 28 листопада 2016 року і Тривалість сезонів була неоднаковою: зима тривала 87 днів, що становило 23%; весна - 93 дні (25%); літо - 121 день (33%), це найдовший період природного року; а осінь тривала 69